

A TANTÁRGY ADATLAPJA

XX. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK IRODALMA

Egyetemi tanév 2025/2026

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom
1.7. Képzési forma	nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	XX. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK IRODALMA				A tantárgy kódja	LLM5261
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Balázs Imre József					
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Balázs Imre József					
2.4. Tanulmányi év	3	2.5. Félév	1	2.6. Értékelés módja	V	2.7. Tantárgy típusa DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	42	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					16
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					18
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					18
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászám					56
3.8. A félév összórászám					98

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

3.9. Kreditszám	4
-----------------	---

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. Tantervi	
4.2. Kompetenciabeli	

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	
5.2. A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	

6.1. Elsajátítandó jellemző kompetenciák¹

Sz ak m ai /k ul cs- ko m pe te nc iá k	- C4.2 Az anyanyelvű irodalom változási formáinak magyarázata (korszakok, irányzatok, műfajok stb.) és az irodalmi jelenségek történeti és kulturális kontextusban való értelmezése. A kulcsfogalmak magyarázata az irodalom megértésében, valamint folklórszövegek értelmezése.; C4.3 Különböző szövegek és kontextusok összefüggései, szövegelemzési technikák alkalmazása. - Egy irodalmi szöveg különböző értelmezési szempontok szerinti megközelítése, valamint a néprajz és a kulturális antropológia fogalmainak és módszereinek használata a népi kultúra jelenségeinek kutatásában.; C4.4 A magyar kultúra és a magyar népi kultúra irodalmi jelenségeinek különböző kontextusokban való értelmezése és kritikai értékelése; C4.5 Szakmai vélemény kialakítása egy szakmai projekt keretében az irodalmi jelenségeket illetően, a kritikai és irodalomtörténeti szövegekben megjelenő nézőpontokból kiindulva, valamint a szakirodalom alapján a népköltészeti szövegeket illetően is.; C4.6 Szóbeli vagy írásbeli szövegalkotás magyar irodalomtörténeti vagy népköltészeti témában, amely lexikailag és szintaktikailag árnyalt, következetes és jól formált.
Tr an sz ve rz áli s ko m pe te nc iá k	CT1 A nyelv és irodalom szakterület szempontjainak használata figyelembe véve a szakmai etikát

¹ Választhat kompetenciák vagy tanulási eredmények között, illetve választhatja mindkettőt is. Amennyiben csak az egyik lehetőséget választja, a másik lehetőséget el kell távolítani a táblázatból, és a kiválasztott lehetőség a 6. számot kapja.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri a 20. század első felének magyar irodalmát
Képességek	A hallgató képes a 20. század első felének magyar irodalmával kapcsolatban összefüggően beszélni, írni
Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni a 20. század első felének magyar irodalmának tárgykörében

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Átfogó kép kialakítása a 20. század első felének magyar irodalmáról, következetes fogalmi keretben
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	A „klasszikus modernség”, az avantgárd és az „utómodernség” fontosabb alkotóinak tárgyalása irodalomtörténeti kontextusban

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Kanonikus mozgások a 20. század magyar irodalmában Szegedy-Maszák Mihály: Világirodalmi távlat megteremtése. Megjelenik a Nyugat című folyóirat első száma. In: A magyar irodalom	előadás	

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

történeteii II. Bp., Gondolat, 2007. 704–722.; • Kulcsár Szabó Ernő: Az irodalmi modernség integratív történeti értelmezhetősége. In: Uő: Beszédmód és horizont. Budapest, Argumentum, 1996. 7–26.; A kettévált modernség nyomában. Uo: 27–60. • Kabdebó Lóránt – Kulcsár Szabó Ernő: „De nem felelnek, úgy felelnek”. A magyar líra a húszas–harmincas évek fordulóján. Pécs, JPTE, 1992. Balázs Imre József – Kántor Lajos (szerk.): A teremtmények arca. A huszadik század legszebb magyar versei. Kvár, Komp-Press, 2002.		
2. Ady Endre. Kezdet és folytatás. Az Ady-kép és a 20. század • Nyugat 1909. június 1. (http://epa.oszk.hu/00000/00022/00033) • Eisemann György: Modernitás, nyelv, szimbólum. Ady Endre: Új versek. In: A magyar irodalom történeteii II. Bp., Gondolat, 2007. 689–703. • Makkai Sándor: Magyar fa sorsa. Kvár, Kriterion, 2003. • Boka László: Az Ady-jelenség kanonizációs stratégiái a Nyugat 1909-es Ady-számában. In: BL: A befogadás rétegei. Kvár, Komp-Press, 2004. 123–137. • Gintli Tibor: A lírai nyelv változatai. Ady Endre. In: Magyar irodalom. Főszerk. Gintli Tibor. Akadémiai, Budapest, 2010. 762–770. • Szegedy-Maszák Mihály: Ady és a francia szimbolizmus. In: SzMM: Irodalmi kánonok. Debrecen : Csokonai K., 1998.(Digitalizálva:	előadás	

http://nyitottegyetem.phil-inst.hu/lit/ady.htm) H. Nagy Péter – Lőrincz Csongor – Palkó Gábor – Török Lajos: Ady-értelmezések. Pécs, Iskolakultúra, 2002. (http://mek.oszk.hu/01800/01883/01883.pdf)		
3. Babits Mihály (A lírikus epilógja, A gólyakalifa, Jónás könyve) - Nemes Nagy Ágnes: A hegyi költő. Bp., Magvető, 1984. (digitalizálva: www.irodalmiakademia.hu, In: NNÁ: A magasság vágya) - Rába György: Babits Mihály. Bp., Gondolat, 1979. (digitalizálva: www.irodalmiakademia.hu) Selyem Zsuzsa: Nem-jel, nem-tudás, nem-idő. A bibliai Jónás könyve és Babits Jónás könyve apofatikus hermeneutikai megközelítése. In: Valami helyet. Bp., JAK-Kijárat, 2001. vagy Kvár, Komp-Press, 2003.	előadás	
4. Kosztolányi Dezső (A szegény kisgyermek panaszai, Édes Anna, Esti Kornél, Hajnali részegség) - Szegedy-Maszák Mihály: Kosztolányi nyelvszemlélete, https://web.archive.org/web/20100214084414/http://nyitottegyetem.phil-inst.hu/lit/kosztola.htm - Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről. Szerk. Kulcsár Szabó Ernő, Szegedy-Maszák Mihály. Bp., Anonymus, 1998. (kiemelten: Az Esti Kornél jelentésrétegei. Ugyanaz in: SzMM: „A regény, amint írja önmagát”) - Balassa Péter: Kosztolányi és a szegénység. Az Édes Anna világképéről. In: uő: A látvány és a szavak. Bp., Magvető, 1987. Szegedy-Maszák Mihály: A regényszerűség meghaladása. 1933:	előadás	

Kosztolányi Dezső: Esti Kornél. In: A magyar irodalom története III. Gondolat, Budapest, 2007. 230–244.		
5. Móricz Zsigmond (Az isten háta mögött, Míg új a szerelem, Az asszony beleszól) • Kulcsár Szabó Ernő: Beszédkaktus, szerepkör, irónia. In: KSzE: Beszédmód és horizont. Bp., Argumentum, 1994. 157–185. • Benyovszky Krisztián: Nézőpontok keresztútjában. Irodalomtörténet 2003/3. 479–487. • Onder Csaba: Az újraolvasott Móricz. Nyíregyházi Főiskola Bölcsészettudományi és Művészeti Főiskolai Kar, Nyíregyháza, 2005. Szilágyi Zsófia: Móricz Zsigmond. Kalligram, Pozsony, 2013.	előadás	
6. Kassák Lajos és avantgárd kortársai: Németh Andor, Déry Tibor, Tamkó Sirató Károly • Derék Pál: A magyar avantgárd irodalom (1935–1930) olvasókönyve. Bp., Argumentum, 1998. • Derék Pál: A vasbetontorony költői. Bp., Argumentum, 1992. • Tanulmányok Kassák Lajosról. Kabdebó Lóránt et al. szerk. Bp., Anonymus, 2000. Derék Pál: "Latabagomár ó talatta latabagomár és finfi". Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1998.	előadás	
7. József Attila (Versek. Avantgárd, tiszta költészet, humor, testpoétika) / Szabó Lőrinc (Te meg a világ, Tücsökzene); • Derék Pál: A vasbetontorony költői. Bp., Argumentum, 1992. • Bókay Antal: József Attila poétikái. Bp., Gondolat, 2004.	előadás	

• Németh Andor: József Attila. Kolozsvár, Polis, 2005. • Kabdebó L., Kulcsár Szabó E., Kulcsár-Szabó Z., Menyhért A.(szerk.): Tanulmányok József Attiláról, Anonymus, Budapest, 2001. • Kántor Lajos (szerk.): Ha eljőnnél... József Attila és a Korunk 1929–2005. Kvár, Komp-Press, 2005. Kabdebó Lóránt: Költészetbeli paradigmaváltás a húszas évek második felében. In: Tanulmányok Szabó Lőrincről. Kabdebó Lóránt–Menyhért Anna szerk. Bp., Anonymus, 1997. 18–45. • Kulcsár-Szabó Zoltán: Különbség – másként. Szabó Lőrinc: Az Egy álmai. In: Tanulmányok Szabó Lőrincről. Kabdebó Lóránt–Menyhért Anna szerk. Bp., Anonymus, 1997. 178–187. • Kulcsár-Szabó Zoltán: Utak az avantgárdból. Alföld 2000/11. 43–60. (http://epa.oszk.hu/00000/00002/00056/kulcsar11.html) • Lászlóffy Aladár: Szabó Lőrinc. Kvár, Polis, 2005.		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. BEVEZETÉS	Bemutató, vita	
2. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (1907) https://mek.oszk.hu/00900/00960/ Kosztolányi Tibor: Gittetylet és sorstragédia. Jelenkor 2021/12. http://epa.oszk.hu/03400/03480/00055/pdf/EPA03480_jelenkor_2021_12_1442-1447.pdf Lengyel Imre Zsolt: Illusio és ironia a Pál utcai fiúkban. Literatura, 2021. (47. évf.) 2. sz. http://real-j.mtak.hu/21183/2/literatura_2021_2.pdf	Bemutató, vita	

Tóth Csilla: Tér, szereplők és identitás Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című regényében : Kontextuális-kulturális narratológiai közelítés. Literatura, 2021. (47. évf.) 2. sz. http://real-j.mtak.hu/21183/2/literatura_2021_2.pdf Horváth Imre: A maszkulinitás szerepjátékai A Pál utcai fiúkban. Alföld 2016/9. http://epa.oszk.hu/00000/00002/00208/pdf/EPA00002_alfold_2016_09_070-082.pdf Baranyai Norbert: Az erkölcsi helytállás modern mítosza. Magyar Református Nevelés 2005/5-6. 13-15. http://real-j.mtak.hu/11307/40/MRN_2005_5_6_november.pdf		
3. Csáth Géza: Délutáni álmom (1911) https://mek.oszk.hu/00600/00634/00634.htm#27 Szajbély Mihály: Csáth Géza élete és munkái. Magvető, Bp., 2019. 253-274. https://public-view.bcuccluj.ro/ Lőrinczy Huba: A gyermek toposza Csáth Géza novelláiban. Tiszatáj 1988/1. https://tiszataj.bibl.u-szeged.hu/13523/1/tiszataj_1988_001_032-042.pdf Nagy Hilda: Medikalizált nézőpont Csáth Géza novellájában. Nevetés, hatalom és erotika (Johanna) Literatura 2019/2. https://real.mtak.hu/103453/1/Literatura_2019_2_Nagy_H.pdf	Bemutató, vita	
4. Krúdy Gyula: Szindbád, a hajós; Szindbád útja a halálnál (novellák, 1911) Bezeczky Gábor: Siker és népszerűség: a legenda kezdete. In: Szegedy-Masák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története II.) Gondolat, Bp, 2007. 507-516. Gintli Tibor: A Szindbád ifjúsága és az Ezeregyéjszaka Szindbád-története. Irodalomismeret 2013/3.	Bemutató, vita	

https://www.irodlomismeret.hu/files/2013_3/gintli_tibor.pdf Gintli Tibor: Emlékezetmodellek és személyiségbeszélés. In: Uő: „Valaki van, aki nincs” Személyiségbeszélés és identitás Krúdy Gyula regényeiben - (Budapest, Akadémiai, 2006) 67-100 http://www.krudy.hu/Szakirod/GintliTibor/GinTVvan_05.pdf		
5. Heltai Jenő: Jaguár (1914) Hegedüs Géza: Heltai Jenő alkotásai és vallomásai tükrében. Szépirodalmi, Bp., 1971. 106–150. Császár Elemér: Heltai Jenő új könyvei. Budapesti Szemle 1914/160. Galsai Pongrácz: Jaguár. Filmvilág 1967/12. Szigeti Csaba: A nevem: Senki Alfonz. Napút 2018/8.	Bemutató, vita	
6. Kosztolányi Dezső: Aranysárkány (1925) https://mek.oszk.hu/04500/04538/ Kiss Ferenc: Az érett Kosztolányi. Akadémiai, Budapest, 1979. 209-232. Szegedy-Maszák Mihály: Kosztolányi Dezső. Kalligram, Budapest, 2010. 255-284. Gintli Tibor: Személyiségfelfogás és narratív megjelenítés viszonya az Aranysárkány szövegében. In: PRÓZÁRA HANGOLVA. A 20–21. századi elbeszélő próza a magyar és a világirodalomban. Szerk. Bónus Tibor – Molnár Gábor Tamás. ELTE, Budapest, 2022. 89-100. https://www.eltereader.hu/media/2022/11/BTK_Bonus_Molnar-Prozara-hangolva-web.pdf	Bemutató, vita	
7. József Attila: Medáliák; Eszmélet (1928, 1934) Tverdota György: A tiszta költészet két változata József Attila lírájában. Forrás 2005/4. https://epa.oszk.hu/02900/02931/00076/pdf/EPA02931_forras_2005_04_020-029.pdf A magyar irodalom története III. Gondolat, Bp., 2007. 277-309. (Tverdota	Bemutató, vita	

György: Létösszegző versciklus a pálya fordulóján, Szegedy-Maszák Mihály: A szerző önazonossága József Attila életművében) Tverdota György: Tizenkét vers. Gondolat, Bp., 2004. 62-111.		
8. Dsida Jenő: Nagycsüörtők (1933), Angyalok citeráján (1938) https://mek.oszk.hu/00600/00640/html/index.htm Láng Gusztáv, Dsida Jenő költészete. Bukarest/Kolozsvár, Kriterion, 2000, 43-197. https://adatbank.ro/html/cim_pdf876.pdf • Borbély András, Halálesemény, khóra, szív, http://ujnautilus.info/halalesemeny-khora-sziv/	Bemutató, vita	
9. Szerb Antal: Utas és holdvilág (1937) https://mek.oszk.hu/15100/15105/ Havasréti József: "Egyesek és mások". Jelenkor 2011/4 https://www.jelenkor.net/archivum/cikk/2232/egyesek-es-masok Bényei Tamás: Ulpian in fabula. Alföld 2005/11 Arcanum	Bemutató, vita	
10. Rejtő Jenő: A detektív, a cowboy és a légió (1942) https://mek.oszk.hu/01000/01045/01045.htm VERES András: A ponyva klasszikusa. 1940 Megjelenik a Pizkos Fred, a kapitány. In Szegedy-Maszák Mihály–Veres András (szerk.): A magyar irodalom története III. 1920-tól napjainkig. Gondolat, Budapest Szaktars.hu Deczki Sarolta: A ponyva megújítója: Rejtő Jenő. Híd 2018/6-7 http://real.mtak.hu/88212/1/deczki_hid-2018-jun-jul-belso-105-112.pdf	Bemutató, vita	
11-14. Konklúziók	Bemutató, vita	
Könyvészet		

Az egyes szemináriumi témáknál

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

Az ARACIS kritériumainak megfelelően, az intézet/a tanszék együttműködik a szakmai és a társadalmi-gazdasági szférák képviselőivel, különösképp a megyei tanfelügyelőségekkel.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Jártasság a témában és a szakirodalomban	vizsga	50 %
	Az érvelés logikája		
10.5 Szeminárium / Labor	Aktív bekapcsolódás a szemináriumon sorra kerülő szövegek megbeszélésébe	Szemináriumi munka, vizsgakérdés	50 %
	Otthoni feladatok elkészítése		
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Részvétel a szemináriumok minimum 70%-án			

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)²

Nem alkalmazható

Előadás felelőse:

Kitöltés időpontja:
2025. 01. 30.

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2025. 01. 31.

Intézetigazgató:

² Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.